

Præterea. Quicumque meretur paradisum, meretur etiam apertionem januæ paradisi. Sed antiqui patres meruerunt paradisum, cum haberent charitatem ita perfectam sicut & nos, & cum propter paradisum omnia operarentur. Ergo meruerunt apertionem januæ paradisi.

Præterea. Posita causa sufficienti non requiritur aliquid aliud ad effectum. Si ergo Christus sufficienter meruit nobis apertionem januæ paradisi, videtur quod non oporteat nos aliquid propter paradisum operari; quod est falsum. Ergo & primum.

Sed contra. Ante Christum nullus in paradisum intravit; quia sancti patres ad limbum descendent. Sed postea homines in paradisum intraverunt, sicut dicitur Luc. XXI. *Hodie mecum eris in paradiso.* Ergo paradisi apertionem Christus meruit.

Præterea. Per peccatum Adæ clausa est janua paradisi, ut patet Gen. III. Sed Christus pro peccato Adæ satisfecit. Ergo ipse apertionem januæ nobis meruit.

QUÆSTIUNCULA III.

Uterius. Videtur quod non tantum per passionem apertionem januæ nobis meruit. Caritas enim ejus in passione non fuit major quam ante. Si ergo per passionem meruit, etiam ante meruit.

Præterea. In baptismo cœli aperti sunt super eum. Sed baptismus passionem præcessit. Ergo ante passionem cœli apertionem nobis meruit.

Præterea. Videtur quod per ascensionem, per id quod dicitur Mich. II. 13. *Ascendet pendens iter ante eos.*

Sed contra. Christus satisfaciendo, nobis januam aperuit. Sed satisfecit per passionem. Ergo per passionem januæ apertionem meruit.

Præterea. Clausio januæ fuit decretum quod erat contrarium nobis. Sed hoc tulit Christus de medio, affligens illud cruci: Coloss. II. Ergo per passionem januæ apertionem nobis meruit.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod, sicut dicit Damascenus in III. Lib. de Fide cap. xv. caro Christi, & anima erat quasi instrumentum Deitatis: unde quamvis esset alia operatio Dei, & hominis, tamen operatio humana habebat in se vim Divinitatis, sicut instrumentum agit vi principalis agentis: & propter hoc dicit Damascenus quod ea quæ hominis sunt, supra hominem agebat: unde & actio Christi meritoria, quamvis esset actio humana, tamen agebat in virtute divina: & ideo erat potestas (2) ei supra totam naturam; quod non poterat esse de aliqua operatione puri hominis, quia homo singularis est minus dignus quam natura communis: quia divinius est bonum gentis quam bonum unius hominis. Et quia omnes homines sunt unus homo in natura communi, ut dicit Porphyrius (in Isaïæ cap. de spec.) inde est quod meritum Christi, quod ad naturam se extendebat, etiam ad singulos se extendere poterat; & ita aliis mereri potuit.

Ad primum ergo dicendum, quod Christum mereri pro alio dicitur dupliciter. Aut ita quod ipse mereatur loco alterius, id est quod pertinet (3) ad alium ut mereatur; & sic Christus pro aliis non meruit: quia meritum oportet quod procedat ex vo-

(2) *Al. deest ei.* (3) *Al. ad aliud.* (4) *Al. apertio.* (5) *Al. & ideo quia.*

luntate merentis, ut obiectio procederet. Aut ita quod ipse aliquid alteri mereatur, quod sub merito illius non cadit; & sic Christus aliis meruit ea quæ ipsi sibi mereri non potuerunt.

Ad secundum dicendum, quod membra, & caput ad eandem personam pertinent: unde cum Christus fuerit caput nostrum propter Divinitatem, & plenitudinem gratiæ ad alios redundantem, nos autem simus membra ejus; meritum suum non est extraneum à nobis, sed in nos redundat propter unitatem corporis mystici.

Ad tertium dicendum, quod Christus ea quæ sunt hominis, agebat supra hominem, ut dictum est.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod sicut clausio januæ est obstaculum prohibens ab ingressu domus; ita per similitudinem dicitur janua paradisi clausa; inquantum est aliquid obstaculum prohibens ab introitu paradisi. Obstaculum autem potest esse duplex: unum ex parte personæ, quod est per peccatum actuale; aliud ex parte naturæ, quod est per peccatum originale. Primum quidem obstaculum non est commune omnibus, sed tantum peccatoribus; sed secundum obstaculum est omnibus commune: & hoc quidem obstaculum auferri non potuit nisi per eum cujus (4) operatio in totam naturam potuit, scilicet Christum: & ideo ipse nobis quantum ad hoc apertionem januæ meruit, quæ per peccatum primi hominis toti vitiatæ naturæ clausa erat.

Ad primum ergo dicendum, quod est duplex paradisi, scilicet cœlestis, quæ est ipsa visio Dei, & terrestris. Per peccatum autem primi hominis clausa fuit janua paradisi terrestris in signum quod humanæ naturæ clauderetur ostium paradisi cœlestis. Enoch ergo, & Elias, quamvis paradisum terrestrum ante passionem ingressi sint, non tamen paradisum cœlestem, de cujus janua hic loquimur.

Ad secundum dicendum, quod antiqui patres meruerunt introitum paradisi quantum ad id quod personæ est, sicut & nos; tamen quod removeretur impedimentum, quod erat ex parte naturæ, mereri non potuerunt: & ideo semper remanebat eis janua clausa.

Ad tertium dicendum, quod quamvis remotum sit impedimentum quod erat ex parte naturæ, per Christum; tamen oportet quod per actum meritum efficiatur homini paradisi debitus quantum ad id quod est personæ: & ideo oportet quod homo agat ad hoc ut paradisum intrare mereatur.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quæstionem dicendum, quod obstaculum quod januam paradisi clauderetur, ut dictum est, fuit peccatum totam naturam inficiens: (5) & quia peccatum per satisfactionem tollitur, neque satisfactio potuit congrue fieri nisi per passionem Christi, ut infra dicitur; ideo per passionem ipsius tantum aperta est nobis janua, & non per alia quæ prius operatus est. Tamen per alia quæ prius operatus est, meruit nobis conversionem ad ipsum, inquantum meruit se nobis manifestari; per quam nos proficimus, & non ipse.

Ad primum ergo dicendum, quod meritum sa-

tisfactionis non consistit tantum in charitate, sed requirit passionem Christi, ut infra dicitur. Per satisfactionem autem oportebat nobis januam aperiri.

Ad secundum dicendum, quod in baptismo aperti sunt cœli; quia baptismus est id per quod efficiuntur participes passionis Christi, consepulti cum ipso in mortem: Rom. vi. unde baptismus non aperit januam, nisi supposita passione.

Ad tertium dicendum, quod ascensio non aperit januam quantum ad id quod est essentielle in paradiso, scilicet visionem Dei (quia etiam ante Ascensionem Deum viderunt sancti educti de limbo) sed quantum ad locum congruentem beatis.

EXPOSITIO TEXTUS.

UT ambrasia ignea rhomphaea: quæ quidem posita in paradiso terrestri significabat impedimentum quod prohibebat ingressum paradisi cœlestis.

Sed vel mox post carnis separationem anima impassibilitate donata est. Hoc probabiliter est: quia etiam alia animæ sanctorum, quæ nihil purgabile habent, mox post separationem à corpore impassibiles fiunt.

In qua forma crucifixus est, in ea exaltatus est. Contra. Exaltatio est usque ad æqualitatem Patris; quod non convenit sibi secundum humanam naturam, in qua crucifixus est. Dicendum, quod exaltatus est.

Tantum enim fuit peccatum nostrum ut salvari non possemus, nisi unigenitus Dei Filius pro nobis mereretur. De hoc infra dist. xx. quære.

DISTINCTIO XIX.

Hic, qualiter à diabolo, & à peccato redemit nos per mortem, queritur.

Nunc igitur queramus, quomodo per mortem ipsius à diabolo, & à peccato, & à pœna redempti sumus. A diabolo igitur, & à peccato per mortem Christi liberati sumus: quia, ut ait Apostolus (Rom. III.) in sanguine ipsius justificati sumus, & in eo quod sumus justificati, id est à peccatis soluti, à diabolo sumus liberati, qui nos in vinculis peccatorum tenebat. Sed quomodo à peccatis per ejus mortem soluti sumus? Quia per ejus mortem, ut ait Apostolus (Rom. v.) commendatur in nobis charitas Dei; id est, apparet extimã, vel commendabilis charitas Dei erga nos; in hoc quod Filium suum tradidit in mortem pro nobis peccatoribus. Exhibita autem tantæ erga nos dilectionis arrha, & nos movemur, accendimurque ad diligendum Deum, qui pro nobis tanta fecit; & per hoc justificamur, id est soluti à peccatis, & fusti efficiuntur. Mors igitur Christi nos justificat, dum per eam charitas excitatur in cordibus nostris. Dicimus quoque & aliter per mortem Christi justificari, quia per fidem mortis ejus à peccatis mundamur. Unde Apostolus Rom. III. 22. „Justitia Dei est per fidem Jesu Christi: & idem ibidem 25. „Quem propositus serpentem æneum in ligno erectum, à morsibus sanabantur serpentem. Si ergo rectæ fidei intuitu in illum respicimus qui pro nobis pependit in ligno, à vineulis diaboli solvimur; id est à peccatis; & ita à diabolo liberamur ut nec post hanc vitam in nobis inveniat quod puniat. (1) Morte sua quippe, uno verissimo sacrificio, quidquid culpæ erat, unde nos diabolus ad luenda supplicia derinebat, Christus extinxit, ut in hac vita tentando non prævaleat. Licet enim nos tentet post mortem Christi quibus modis ante tentabat; non tamen vincere potest, sicut ante vincebat. Nam Petrus, qui ante Christi mortem voce ancillæ territus negavit, post mortem ante Reges, & præsidēs ductus non cessit. Quare? Quia fortior, id est Christus, veniens in domum fortis, id est in corda nostra, ubi diabolus habitabat, alligavit fortem, id est à seductione compescuit fidelium, Luc. xi. ut tentationem, quæ ei adhuc permittitur, non sequatur seductio. Itaque in Christi sanguine, qui solvit quæ non rapuit, Psalm. LXXVI. redempti sumus à peccato, & per hoc à diabolo. Nam, ut ait Augustinus (de agone christi. cap. II. in ipso vincuntur inimicæ nobis invisibiles potestates, ubi vincuntur invisibiles cupiditates. (Et Lib. IV. de Trinit. cap. XII. „) Fusio enim sanguine sine culpa, omnium culpæ chirographa deleta sunt, quibus debitorum qui in eum credunt, à diabolo ante tenebantur. Unde Matth. XXVI. 28. „Qui pro multis effundetur. Per illum ergo redempti sumus in quo princeps mundi nihil invenit. Unde Augustinus (Lib. II. de baptismo parv. cap. xxxi.)

In III. Sent. Tom. III. (1) Nicolai: Unde Augustinus de Trin. Lib. IV. cap. XII. „Factum est ut vincula peccatorum multorum per unicam unius mortem quam peccatum nullum præcesserat, solverentur; quam propterea Dominus pro nobis indebitam redderet, ut nobis debita non noceret. Morte sua quippe uno verissimo sacrificio pro nobis oblato, quidquid culpæ erat, unde nos diabolus ad luenda supplicia derinebat, Christus extinxit &c. Nempè ut in hac vita tentando &c.

causam, & modum nostræ redemptionis insinuans, ait: „Nihil invenit diabolus in Christo, ut moreretur; sed pro voluntate Patris mori Christus voluit, non habens causam mortis de peccato; sed de obedientia, & iustitia mortem gustavit, per quam nos redemit à servitute diaboli.“ Et (a) Lib. XIII. de Trinit. cap. XI. „Incideramus enim in principem huius sæculi, qui seduxit Adam, & servum fecit, cepitque nos quasi vernaculos possidere. Sed venit Redemptor, & victus est deceptor. Et quid fecit Redemptor captivatori nostro? Tetendit ei muscipulam, crucem suam: posuit ibi, quasi escam, sanguinem suum. Ille autem sanguinem fudit non debitoris, per quod recessit à debitoribus; ille quippe ad hoc sanguinem fudit, ut peccata nostra deleteret. Unde ergo nos diabolus tenebat, deletum est sanguine Redemptoris. Non enim tenebat nos nisi vinculis peccatorum nostrorum: istæ erant catenæ captivorum. Venit ille, alligavit fortem, vinculis passionis suæ, intravit in domum ejus, idest in corda nostra, ubi ipse habitabat; & vasa ejus, scilicet nos, diripuit, quæ ille impleverat amaritudine sua. Deus autem noster vasa ejus eripiens, & sua faciens, fudit amaritudinem, & implevit dulcedine, per mortem suam à peccatis redimens, & adoptionem gloriæ filiorum largiens.“

Cur Deus homo mortuus.

Factus est igitur homo mortalis, ut moriendo diabolum vinceret. Nisi enim homo esset qui diabolum vinceret, non iuste, sed violenter homo ei tolli videretur, qui se illi sponte subiecit. Sed si eum homo vincit, jure manifesto hominem perdidit: & ut homo vincat, necesse est ut Deus in eo sit, qui eum à peccatis immunem faciat. Si enim homo per se esset, vel Angelus in homine; facile peccaret, cum utramque naturam per se constet cecidisse. Ideo Dei Filius hominem passibilem sumpsit, in quo & mortem gustavit: quo celum nobis aperuit, & à servitute diaboli, idest à peccato (servitus enim diaboli peccatum est) & à pœna redemit. A qua pœna? Temporalis, & æterna. Ab æterna quidem, relaxando debitum; à temporalis vero, penitus nos liberabit in futuro, quando, novissima mors inimica destruetur. I. Corinth. xv. 26. Adhuc enim expectamus redemptionem corporis, secundum animam vero jam redempti sumus ex parte, non ex toto; à culpa, non à pœna. Nec omnino à culpa: non enim ab ea redempti sumus, ut non sit, sed ut non dominetur.

Quomodo pœnam nostram portavit.

Peccata enim nostra, idest pœnam peccatorum nostrorum, dicitur in corpore suo super lignum portasse: quia per ipsius pœnam quam in cruce tulit, omnis pœna temporalis, quæ pro peccato conversis debetur, in baptismo penitus relaxatur, ut nulla à baptizato exigatur, & in pœnitentia minoratur. Non enim sufficeret illa pœna qua pœnitentes ligat Ecclesia, nisi Christi pœna cooperaretur, qui pro nobis solvit. Unde peccata justorum, qui fuerunt ante adventum, in sustentatione Dei fuisse usque ad Christi mortem, dicit Apostolus, Rom. 111. ad ostensionem ejus iustitiæ in hoc tempore. Ecce ex parte expositum est, quomodo, & quid Christus per mortem nobis meruit, & impetravit.

Si solus Christus debeat dici redemptor, ut solus dicitur mediator.

Unde ipse vere dicitur mundi redemptor, Dei & hominum mediator. Sed mediator in Scriptura dicitur solus Filius; redemptor vero aliquando etiam Pater, vel Spiritus Sanctus: sed hoc propter usum potestatis, non propter exhibitionem humilitatis, & obedientiæ. Nam secundum potestatis simul, & obedientiæ usum Filius proprie dicitur redemptor: quia & in se explevit per quæ iustificati sumus, & ipsam iustificationem est operatus potentia Deitatis cum Patre, & Spiritu Sancto. Est igitur Redemptor, in quantum est Deus (1) potestatis usu, & in quantum homo, humilitatis effectu. Et sæpius dicitur redemptor secundum humanitatem: quia secundum eam, & in ea susceptus, & implevit illa sacramenta quæ sunt causa redemptionis nostræ. Proprie igitur Filius dicitur redemptor.

De mediatore.

Qui solus dicitur mediator, non Pater, vel Spiritus Sanctus. De quo Apostolus, I. Timoth. 11. 5. „Unus mediator Dei, & hominum, homo Christus Jesus;“ idest, per hominem, quasi in medio, arbiter est ad componendam pacem, idest ad reconciliandum homines Deo. Hic est arbiter quem Job desiderat (2) dicens, cap. 1x. 33. „Utinam (3) esset nobis arbiter.“ Reconciliati enim sumus Deo, ut ait Apostolus, Rom. v. per mortem Christi. Quod non sic intelligendum est, quasi nos ei sic reconciliaverit Christus ut inceperit amare quos oderat, sicut reconciliatur inimicus inimico, ut deinde sint amici qui ante se oderant; sed jam nos diligenti Deo reconciliati sumus: non enim ex quo ei reconciliati sumus per sanguinem Filii, nos cepit diligere; sed ante mundum, priusquam nos aliquid essemus. Quomodo igitur diligenti nos Deo sumus reconciliati? Propter peccatum cum eo habebamus inimicitias, qui habebat erga nos charitatem, etiam cum inimicitias exercebamus adversus eum operando iniquitatem. (4) Ita ergo inimici eramus Deo, sicut iustitiæ sunt inimica peccata. Et ideo remissis peccatis tales inimicitias finiuntur, & reconciliantur justis (5) quos ipse iustificat. Christus ergo mediator dicitur, eo quod medius inter Deum & homines, ipsos reconciliavit Deo. Reconciliat autem dum offendicula hominum tollit ab oculis Dei, idest dum peccata delet, quibus Deus offendebarur, & nos inimici ejus eramus. Sed cum peccata deleat non solum Deus Filius, sed Pater, & Spiritus Sanctus, quorum deleratio est nostra ad Deum reconciliatio; quare solus Filius dicitur

(1) Nicolai pietatis. (2) Al. deest. dicens. (3) Ita septuaginta; Vulgata vero: „Non est qui utrumque valeat arguere, & ponere manum suam in ambobus.“ (4) Nicolai: (ut ait rursus Augustinus: & Lib. XIII. de Trin. cap. xvi.) (5) Nicolai addit (vel Deo.)

Ex Edit. P. Nicol. (a) Immo serm. de quinque panibus, & duobus piscibus.

mediator? Nam de Patre legitur, quod reconciliaverit sibi mundum. Ait enim Apostolus, II. Corinth. v. 19. „Deus erat in Christo mundum sibi reconcilians;“ Cum igitur reconciliat, quare non dicitur mediator? Quia nec medius est inter Deum & hominem, nec in se habuit illa sacramenta quorum fide, & imitatione, iustificamur, idest reconciliamur Deo. Reconciliavit nos igitur tota Trinitas virtutis usu, scilicet dum peccata delet; sed Filius solus impletione obedientiæ, in quo patrata sunt secundum humanam naturam ea per quæ credentes, & imitantes iustificantur.

Secundum quam naturam sit mediator.

Unde (6) mediator dicitur secundum humanitatem, non secundum Divinitatem. Non est enim mediator inter Deum & Deum, quia tantum unus est Deus; (7) sed inter Deum & hominem, quasi inter duo extrema: quia medium esse non potest nisi inter aliqua. Mediator est igitur in quantum homo: nam in quantum Deus non mediator, sed æqualis Patri est, hoc idem quod Pater, cum Patre unus Deus. Mediator ergo inter homines & Deum Trinitatem, secundum hominis naturam, in qua susceptus illa per quæ reconciliamur Deo Trinitati: & secundum eandem habet aliquid simile Deo, & aliquid simile hominibus: quod mediator congruebat, ne per omnia similis hominibus, longe esset à Deo, aut per omnia Deo similis, longe esset ab hominibus; & ita mediator non esset. (8) Verus igitur mediator Christus inter mortales peccatores, & immortalem justum apparuit: mortalis cum hominibus; justus cum Deo: per infirmitatem propinquans nobis, per iustitiam Deo. Recte igitur mediator dicitur est, quia inter Deum immortalem & hominem mortalem est Deus, & homo, reconcilians hominem Deo: (9) in quantum mediator, in quantum est homo; in quantum autem Verbum, non est medius, quia unus cum Patre Deus. Si ergo Christus secundum vos, dicitur hereticum tantum habet naturam, unde medius erit? Et nisi ita sit medius, ut Deus sit propter naturam Divinitatis, & homo propter humanitatis naturam; quomodo in eo humana reconciliantur divinis? Nam ipse veniens prius in se humana sociavit divinis per utriusque naturæ conjunctionem in una persona. Deinde omnes fideles (10) per omnia reconciliavit Deo, dum sanati sunt ab impietate quicumque humilitatem Christi credendo dilexerunt, & diligendo imitati sunt.

Summam intelligentiæ præmissæ perstringit.

Ecce hic aliquatenus insinuatur, quare Christus solus dicitur mediator Dei, & hominum; & secundum quam naturam mediet, scilicet humanam; & cui mediet, scilicet Deo Trinitati. Trinitati enim nos reconciliavit per mortem, per quam etiam nos redemit à servitute diaboli. Nam, ut Petrus ait, epist. I. cap. 1. 18.) non corruptibilibus auro, vel argento, (11) redempti sumus, sed pretioso sanguine agni immaculati.

DIVISIO TEXTUS.

Postquam determinavit Magister de merito Christi, secundum quod ordinatur ad bonum consequendum sibi, & nobis, hic determinat de merito ipsius secundum quod ordinatur ad remotionem mali in nobis: ipse enim in se nec subjectus est culpæ, neque debitor est pœnæ. Dividitur autem in duas partes. In prima ostendit quomodo per passionem Christi liberamur à malis; in secunda, de causa passionis Christi, dist. xx. Si vero queritur. Prima in duas. Primo ostendit quomodo per meritum passionis Christi sumus liberati à malo; secundo determinat de his quæ dicuntur de Christo ratione huius liberationis, ibi: Unde ipse vere dicitur mundi Redemptor. Prima in duas. Primo ostendit quomodo per passionem Christi liberati sumus à malo culpæ, & à potestate instigantis ad culpam, scilicet demonis; secundo ostendit quomodo per dictam passionem sumus liberati à malo pœnæ, ibi: A pœna redemit. Circa primum duo facit. Primo ponit intentum; secundo exequitur propositum, ibi: Sed quomodo à peccatis per ejus mortem soluti sumus? Circa quod duo facit. Primo prosequitur modum quo, per Christi passionem, & mortem liberati sumus à peccato; secundo (12) quomodo liberati sumus à potestate diaboli, ibi: A diabolo liberamur. Circa quod tria facit. Primo ostendit quantum ad quid liberati sumus à potestate diaboli. Secundo exponit modum liberationis, ibi:

In III. Sent. Tom. III.

(6) Nicolai (ut Augustinus dicit in Epist. ad Galatas.) (7) Nicolai (mediator autem unius non est) (8) Nicolai: (ut ait rursus Augustinus Lib. 10. Confes. cap. XLII. Et cap. XLIII.) (9) Idem: (ut Lib. I. de Consensu Evang. cap. ult. idem iterum ait: & denique X. Confes. ubi sup.) (10) Nicolai forte melius per mortem, (11) Vulgata: „Redempti estis de vana vestra conversatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quæ, si agni immaculati Christi. (12) Nicolai modum quo.

QUESTIO I.

Hic queruntur quinque.

Primo. Utrum per passionem Christi sumus liberati à peccato.

Secundo. Utrum per ipsum sumus liberati à potestate diaboli.

Cc 2

Ter

Vulgata: „Redempti estis de vana vestra conversatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quæ, si agni immaculati Christi. (12) Nicolai modum quo.

Tertio. Utrum per ipsum simus liberati a peccato.
Quarto. Utrum ratione illius liberationis, Christus dicendus sit redemptor.
Quinto. Utrum eadem ratione sit mediator.

ARTICULUS I.

Utrum per passionem Christi simus liberati a peccato.

III. P. quæst. XLIX. art. 1.

1. AD primum sic proceditur. Videtur quod per passionem Christi non simus liberati a peccato. Christus enim non est passus secundum divinam naturam, sed secundum humanam. Sed peccata delere solius est Dei, ut patet Isai. XLIII. quia ipsius solius est gratiam dare, per quam delentur peccata. Ergo per passionem Christi, peccata nostra deleri non poterunt.

2. Præterea. Corporale non potest agere in spirituale. Sed passio Christi fuit quoddam corporale. Ergo non potuit agere in animas nostras ad delenda peccata.

3. Præterea. Liberatio a peccato dicitur esse justificatio. Sed hæc attribuitur resurrectioni; resurrexit enim propter justificationem nostram: Rom. IV. Ergo liberatio a peccato non debet attribui passioni, sed resurrectioni.

4. Præterea. Sicut passio Christi excitat in nobis charitatem, ita & alia beneficia Dei: quia ipse nobis temporalia, & spiritualia bona tribuit. Similiter etiam sanctorum exempla nos ad charitatem excitant. Et tamen non dicitur, quod per omnia beneficia Dei a peccato liberemur. Ergo neque debet dici, quod per passionem liberemur a peccato, quia nos ad charitatem excitat, ut dicit Magister.

5. Præterea. Sicut habemus fidem de passione, sic etiam habemus fidem de creatione mundi: & tamen non dicitur, quod per bona creationis a peccato mundemur, quamvis fides corda purificet, ut dicitur Act. XV. Ergo videtur quod nec etiam ista ratione dicendum sit, quod per passionem a peccatis liberati simus, ut dicit Magister.

Sed contra. Apoc. I. 5. *Lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo.* Sanguinem autem in passione fudit. Ergo per passionem a peccatis nos liberavit.

Præterea. Signum respondet signato. Sed ritus veteris legis fuit signum, & figura Christi. Cum igitur in veteri lege non fuerit sine sanguinis effusione remissio, ut dicitur Heb. IX. nec peccatorum remissio fit nisi per sanguinis Christi effusionem.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod non omnia peccata per Christi mortem deleta sint. Nullus enim damnatur, nisi pro peccato. Sed multi post Christi passionem damnantur. Ergo non quidquid culpatum erat, deletum.

2. Præterea. Quod semel deletum est, ulterius deleri non potest. Sed peccata præcedentium patrum deleta erant & quantum ad actualia per penitentiam, & quantum ad originale per circumcisionem. Ergo per passionem Christi non omnia peccata humani generis deleta sunt.

3. Præterea. Peccatum non potest deleri antequam fiat, quia tunc numquam fieret. Sed multa peccata facta sunt post Christi passionem. Ergo non omnia peccata deletum.

(1) Vulgata *Convivificavit cum illo, donans vobis etc.* (2) *Al.* dicere.

4. Præterea. Penitentia, & baptismus, & alia bona opera nobis indicuntur ad peccatorum remissionem. Hoc autem non esset, si omnia peccata per mortem Christi deleta essent. Ergo videtur quod non omnia deleta fuerunt.

5. Præterea. Eorum quæ sunt æqualia, unum non destruit alterum. Sed quantum bonum fuit passio Christi ex parte patientis, tantum malum fuit occisio ipsius ex parte occidentium: quia occidebatur Deus, qui erat infinitum bonum. Ergo videtur quod illud peccatum per Christi mortem expiari non potuit.

Sed contra. Colos. II. 13. *(1) Vivificavit nos cum illo, donans nobis omnia delicta.* Sed donare delicta est remittere peccata. Ergo per Christum omnia peccata sunt dimissa.

Præterea. Passio Christi, quantum in se est, æqualiter se habet ad omnia peccata delenda. Si ergo aliqua peccata non deletum, nulla deletum; quod est absurdum.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quæstionem, quod (2) delere peccatum dicitur dupliciter. Uno modo formaliter, sicut albedo dicitur delere nigredinem per hoc quod advenit in subjecto; & sic gratia est delere peccatum. Alio modo dicitur effective; & hoc contingit tripliciter, secundum tria genera causæ efficientis. Dicitur enim causa efficiens, uno modo perficiens effectum, & hoc est principale agens inducens formam; & sic solus Deus peccatum delet, quia ipse solus gratiam infundit. Alio modo dicitur efficiens disponens materiam ad recipiendum formam: & sic dicitur peccatum delere ille qui meretur peccati deletionem: quia ex merito efficitur aliquis dignus quasi materia disposita ad recipiendum gratiam, per quam peccata deleantur. Hoc autem contingit dupliciter: vel sufficienter, vel insufficienter.

Sufficienter quidem disposita est materia, quando fit necessitas ad formam: & similiter aliquis sufficienter per meritum disponitur ad aliquid, quando illud efficitur sibi debitum; & hoc est meritum condigni: & sic nullus homo neque sibi, neque alteri potest mereri gratiam, vel peccati deletionem. Non sibi, quia antequam gratiam habeat, non est in statu merendi, ut patet ex dictis: aliis non, quia actio unius non potest sufficienter transire in alterum, nisi in quantum habet aliquam communitatem cum illo, quæ potest esse vel per communionem in natura, vel per conjunctionem affectus. Sed prima conjunctio est essentialis, secunda autem accidentalis. Purus autem homo non potest in naturam, quia ut supra dictum est, dist. XVIII. quæst. II. art. 6.

quæstiunc. I. est inferior quam natura: & ideo non potest actio ejus in alium hominem transire secundum quod conjungitur ei in natura, sed solum quantum ad conjunctionem affectus, quæ est conjunctio accidentalis: & propter hoc non potest alteri sufficienter mereri, sed ex congruo. Solus autem Christus aliis potest sufficienter mereri: quia potest in naturam, in quantum Deus est, & charitas sua quodammodo est infinita, sicut & gratia, ut supra dictum est, dist. XIII. quæst. I. art. 2. quæstiunc. 2. In hoc autem pro tota natura meruit, in quo debitum naturæ, scilicet mortis, quæ pro peccato ei debebatur, exsolvit ipse peccatum non habens; ut sic non pro se mortem solvere teneretur, sed pro natura solveret: unde satisfaciendo pro tota natura, sufficienter meruit peccatorum remissionem aliis qui pec-

peccata habebant. Tertio modo dicitur agens instrumentale; & hoc modo sacramenta delent peccata, quia sunt instrumenta divinæ misericordiæ salvantis.

Ad primum ergo dicendum, quod ea quæ hominis erant, Christus supra hominem faciebat, secundum quod ejus actio habebat virtutem ex divino consortio, ut supra dictum est: & ideo quamvis passio ejus esset secundum quod homo, tamen per passionem peccata deletum, sicut per contactum corporalem leprosum mundavit.

Ad secundum dicendum, quod quamvis passio esset in corpore, tamen erat in spiritu acceptare passionem: & ideo per passionem meruit nostrorum spirituum emundationem.

Ad tertium dicendum, quod Christus est unius naturæ nobiscum: unde ejus actio in nos est aliquo modo univoca, id est similitudinem habens cum effectu. Quamvis autem in justificatione peccata deleantur, tamen justificatio nominat illam mutationem de culpa in gratiam secundum terminum ad quem; peccati autem deleritio secundum terminum a quo: & ideo attribuitur peccati deleritio morti, quæ vitam passibilem, vitæ peccatrici similem in pœna, a Christo ademit; justificatio autem resurrectioni, per quam nova vita in Christo inchoata est: & hoc est quod Apostolus dicit, Rom. IV. 25. *quod resurrexit propter justificationem nostram, & traditus est propter delicta nostra.*

Ad quartum dicendum, quod Christus, in quantum nobis influxit per meritum, dicitur caput nostrum, ut supra, dist. XIII. quæst. II. art. 1. dictum est. Ex capite autem non recipitur influxus in membris divisus, sed in membris conjunctis capiti, quantumcumque caput ex se sufficiens sit ad influendum. Unde quamvis meritum Christi sit sufficiens ad delendum peccata, tamen ad efficientiam deletionis requiruntur ea quæ capiti conjungunt. Hujusmodi autem sunt fides, & charitas. Et ideo Magister assignat fidem passionis, & charitatem quasi causas efficientiæ deletionis culpæ; causam tamen sufficientiæ assignat in hoc quod dicit, quod mors Christi est verum sacrificium, per quod peccata delentur. Unde quamvis ex aliis divinis beneficiis, & sanctorum exemplis charitas excitetur, non tamen conjungit merito sufficienti ad culpæ deletionem, in quantum ex eis excitatur, sed in quantum excitatur ex passione Christi.

Similiter dicendum ad quintum de fide.

SOLUTIO II.

Ad secundam quæstionem dicendum, quod ad hoc quod aliquid in alterum effectum inducere possit, duo requiruntur: unum ex parte agentis, scilicet quod habeat virtutem sufficientem ad inducendum illum effectum; alterum ex parte recipientis, ut scilicet dispositum sit ad suscipiendum actionem. Christi autem qui (3) nobis meruit deletionem peccatorum, invenitur sufficientia ad delendum omnia peccata nostra ex duobus: scilicet ex actione, in qua meritum consistit, quæ agit ut divina, eo quod est actio Dei, & hominis, ut dictum est; & ex hoc habet infinitam in merendo efficaciam: & iterum ex eo quod passio abstulit, scilicet animam Deo unitam, quæ etiam habebat infinitum valorem ex hoc quod est Deo unita; & ex hoc est infinita efficacia in satisfaciendo. Ex parte autem nostra requiritur ut nos præparemus ad meriti Christi effectum in nobis

(3) *Al.* in nobis.

suscipiendum per fidem intellectus, & charitatem affectus, & per imitationem operis; quod quidem non contingit in omnibus: & ideo quoad sufficientiam satisfactionis, & meriti, omnia peccata per Christi passionem deleta sunt, non autem quantum ad efficientiam.

Ad primum ergo dicendum, quod in illis qui damnantur, est indispositio ad recipiendum effectum meriti Christi: unde ex hoc contingit quod eorum peccata non delentur, non ex insufficientia meritis passionis Christi.

Ad secundum dicendum, quod etiam in sanctis qui fuerunt ante incarnationem, habuit effectum passio Christi, in quantum fidem habebant passionis ipsius, per quam justificabantur. Quia autem passio nondum erat in rerum natura, sed in fide eorum, in quantum personali actione in Christum credebant; ideo illa justificatio qua per fidem passionis Christi justificabantur, non se extendebat nisi ad removendum personale impedimentum, non autem ad removendum impedimentum naturæ: & propter hoc ipsi quidem a peccato mundabantur, sed paradisi januam non intrabant, quia nondum erat amotum impedimentum naturæ.

Ad tertium dicendum, quod passio Christi quantum ad sufficientiam potest delere peccata, etiam antequam fiant; sed efficientia deletionis non est, nisi postquam aliquis a peccato commisso avertitur: sicut medicina sufficiens ad sanandum paratur interdum antequam aliquis infirmetur; sed non sanatur per ipsam actum, nisi postquam infirmus fuerit.

Ad quartum dicendum, quod baptismus, penitentia, & alia sacramenta exiguntur ad deletionem peccatorum, sicut instrumentaliter agentia ad deletionem culpæ: unde agunt in virtute passionis dominicæ, & ipsam passionis virtutem in nos quodammodo transfundunt.

Ad quintum dicendum, quod quamvis ille qui occidebatur, esset Deus, non tamen cognoscebant occisores ipsum esse Deum: quia *si cognovissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent: I. Corinth. II. 8.* unde eorum peccatum ex ignorantia minuitur, quamvis non ex toto excusetur. Et etiam quamvis habeant æqualitatem, eorum peccatum, & meritum Christi secundum quid, scilicet quantum ad objectum actus: quia vitam corporalem, quam Christus charitative dedit, illi nequiter extorserunt: non tamen habent æqualitatem quantum ad modum: quia multo major fuit charitas ex parte Christi animam ponentis quam nequitia ex parte illorum qui illam animam nequiter extorserunt; & iterum bonum est efficacius quam malum, quod non nisi virtute boni agit, ut dicit Dionysius IV. cap. de divinis Nominibus.

ARTICULUS II.

Utrum simus liberati a diabolo per passionem Christi.

III. P. quæst. XLIX. art. 2.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod per Christi passionem non simus liberati a diabolo. Libertas enim hominis in hoc consistit quod cogi non potest. Sed sicut nunc liberum arbitrium cogi non potest a diabolo, ita nec ante Christi passionem. Ergo passio Christi non liberavit nos a potestate demonis.

Præ-